

Grisolía o la recerca del sant grial

Santiago Grisolía (València, 1923), guardonat amb l'últim premi Príncipe de Asturias d'Investigació Científica i Tècnica, reflexiona sobre les dimensions ètiques de la ciència i les investigacions que està duent a terme.

Encara està sotmès Santiago Grisolía a la resaca habitual que segueix els guardons de rellevància, com el premi Príncipe de Asturias de Investigación Científica y Tècnica recentment obtingut per aquest valencià de 67 anys. És a dir, centenars de telegrams, felicitacions i una afonia preocupant que no respecta ni la personalitat que, el seu dia, va ser pioner en l'obtenció d'enzims purs i en la seua cristallització.

En aquell moment Grisolía va descobrir el plaer de la troballa, el moment màgic de l'eureka, i avui no dubta a afirmar que "sacrificaria el Nobel per un descobriment similar". És la lliçó apresada del deixeble del doctor Severo Ochoa, amb qui va compartir hores de laboratori durant l'etapa americana que el va dur a viure 30 anys als EUA, on encara manté Grisolía el seu despatx de director del departament de bioquímica de la Universitat de Kansas. Avui el descobriment i la línia d'investigació encetada aleshores s'han quedat fora de les òrbites del guardó suec i la investigació s'ha impregnat d'altres elements igualment importants, com la gestió que ha de fer l'investigador dels seus propis mitjans. "Un investigador ha de ser com un director de banc, un gestor de recursos capaç de traure'ls rendibilitat. De fet, són dues figures intercanviables", ironitza Grisolía.

Director de l'Institut Valencià d'Investigacions Cièntològiques des del 1977, Gri-

solfa divideix actualment els seus esforços d'investigació en dues grans àrees. La primera, encara lligada als primers treballs americans, l'endinsa en l'encara sorprenent món de la intoxicació amoniacal. "La tubulina, una proteïna que constitueix el 20%

del conjunt de la proteïna cerebral, augmenta fins un 30% si hi introduïm una certa quantitat d'amoníac. Es tracta ara d'establir quin paper juga el mecanisme de polimerització en l'alteració de l'equilibri entre la tubulina lliure i la polimeritzada i de definir

el comportament dels enzims i els mecanismes que condicionen aquest increment".

El segon camp que ocupa les hores de l'equip d'investigació que dirigeix Grisolí és la hiperamonèmia i la recerca d'un producte capaç d'abordar alguns dels tipus de tumors cerebrals i neuropaties. "Estem a punt d'encetar la fase d'experimentació animal d'aquest tipus de productes. Es tracta d'establir el comportament d'un enzim cerebral que podria resultar beneficiós en el tractament de tumors cerebrals i que obri vies de solució per a la malaltia d'Alzheimer, la més important demència senil".

MALALTIES MALEÏDES

Comparteix en aquest punt les reflexions apuntades per la polifacètica Susan Sontag en "La enfermedad y sus metàforas", quan assenyala que s'ha de desterrar la connotació de malaltia maleïda per a les diferents manifestacions cancerígenes que es presenten en el cos humà. "Prevenir és millor que curar i obrir línies d'investigació especialitzades millor que fer un mite de la malaltia".

I de les malalties estigmatitzades la sida preocupa també al científic guardonat, qui va viure els primers moments de penetració del virus al cor de la societat nord-americana. "La sida ha adquirit ja la dimensió de malaltia social. Si bé el càncer i les malalties del cor causen més morts que la sida, no és pot oblidar l'espectacular creixement d'aquesta malaltia. Ara bé, cal fer un esforç per no caure en posicionaments catastrofistes i les conseqüents repercussions de marginació. De totes maneres, la sensibilització social als Estats Units és tan gran que fins i tot s'ha escurçat de 10 anys a 6 el temps d'aplicació dels nous productes per a tractar la si-

da. I això és una prova evident de la pressió social que existeix actualment davant el nombre cada vegada major d'afectats".

CARTOGRAFIA GENÈTICA

"El mapa genètic humà és el sant grial de la biologia moderna". Així defineix Grisolí el repte més ambiciós de la genètica, el **Projecte Genoma**, del qual ha estat nomenat per la UNESCO president del Comitè de Coordinació.

"El segle XVI no es pot entendre sense la cartografia marítima que es va derivar dels descobriments de l'època. L'any 2.000 ha d'establir un nou tipus de mapa, el primer mapa genètic humà, perquè tothom és el que és en funció dels seus gens", afirma aquest nou templari de la ciència que matisa amb un desmarcament, "i jo no sóc un determinista pur, ja que cal considerar la influència del medi social en la persona". Per a Grisolí "els governs estan massa preocupats a descobrir vida en altres planetes i poc interessats a afrontar el repte de saber quines són les claus de les malalties hereditàries i altres deformacions de la vida més pròxima.

Precisament per a definir les fronteres ètiques del "projecte genoma", la segona conferència es reunirà en novembre a València, amb la presència del doctor Watson, descobridor de la doble hèlice de l'àcid ribonucleic. "És una bona ocasió per establir uns mínims ètics comuns a les diferents cultures i també és l'última oportunitat de l'església per adaptar-se al pensament científic, perquè és evident que l'església, en qüestions científiques, ha de modernitzar-se".

Albert Vicent

